

Handläggare: Gunilla Schedin
Telefon: 508 09 015

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Revidering av STAN-programmet (Stockholms stads Tobak- Alkohol- och Narkotikapolitiska program) - remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Christina Rapp Lundahl
stadsdelsdirektör

Siw Lideståhl
avdelningschef

Stefan Larsson Lindmark
avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har gjort en uppföljning och revidering av STAN-programmet. Revideringen innebär bl.a. att programmet anpassats till stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS), Vision 2030 och den nu aktuella budgeten för Stockholms stad.

Förvaltningen stödjer i huvudsak förslaget och delar uppfattningen att samverkan mellan olika myndigheter och aktörer är en av grundförutsättningarna för att förverkliga programmet. Förutsättningarna för att programmet ska kunna bli ett verkningsfullt redskap i det lokala arbetet skulle, som förvaltningen ser det, öka om man på ett tydligare sätt angav hur samarbetet ska gå till och vilket ansvar som ligger på de olika nämnderna och de verksamheter dessa ansvarar för.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder, utbildningsnämnden, stadsledningskontoret och polismyndigheten med anledning av ett förslag till revidering av STAN-programmet (Stockholms Tobaks-, Alkohol-, och Narkotikapolitiska program).

STAN-programmet antogs av kommunfullmäktige i december 2004. Socialtjänstnämnden, numera socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, har enligt kommunfullmäktiges beslut, ansvar för att programmet följs upp och revideras vart fjärde år. Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har nu, i enlighet med kommunfullmäktiges beslut, genomfört en uppföljning och revidering av programmet.

Nämndernas yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 mars 2010.

Ärendet

Erfarenheterna av STAN-programmet har varit goda. Det har upplevts positivt att politiska mål och inriktningar för både det förebyggande arbetet och vård- och behandlingsinsatser funnits med i samma dokument.

Den nu föreslagna revideringen av programmet innebär bl.a. att programmet anpassats till stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS), Vision 2030 och den nu aktuella budgeten för Stockholms stad.

Programmet ska ses som ett stöd och en inspiration i det dagliga arbetet med frågor som rör tobak, alkohol och narkotika. Programmet innehåller förslag på aktiviteter och indikatorer och är uppdelat i tre huvudavsnitt: *förebyggande insatser, tidiga insatser och vård- och behandlingsinsatser*.

Programmet är långsiktigt, vilket betyder att övergripande mål, aktiviteter och indikatorer kan komma att förändras utifrån förändringar av budgetens inriktning.

Inriktningsmål

De fyra inriktningsmålen i nuvarande STAN-program återfinns i det reviderade förslaget som visionära riktmärken för det fortsatta arbetet.

1. Barns och ungdomars uppväxt ska vara fri från tobak, alkohol och narkotika.
2. Ett narkotikafritt Stockholm.
3. Stadens invånare ska ha återhållsamma alkoholvanor.

4. Stadens invånare som missbrukar alkohol eller andra droger ska erbjudas hjälp att komma från sitt missbruk.

Indikatorer

STAN-programmet föreslås omfatta nio indikatorer att användas i arbetet med tobak, alkohol och narkotika.

1. Andelen barn och ungdomar som inte använder tobak.
2. Andelen barn och ungdomar som inte använder alkohol.
3. Andelen barn och ungdomar som inte använt narkotika.
4. Andelen storkonsumenter av alkohol bland både unga och vuxna.
5. Berusningsdrickande bland både unga och vuxna.
6. a) Antal vuxna missbrukare i biståndsbedömd öppenvård.
b) Antal vuxna missbrukare i biståndsbedömd (enligt SoL) dygnetruntvård.
c) Antal vuxna missbrukare dömda till LVM-vård.
7. Andelen berusade som nekats att köpa starköl på restaurang.
8. Andelen ungdomar som nekats att köpa starköl på restaurang.
9. Andelen barn som själva köper folköl och tobak.

Med barn avses elever i grundskolans årskurs 9 och med ungdomar avses elever i gymnasiets årskurs 2. Årskurserna är valda utifrån att Stockholmsenkäten, som är stadens enskilt viktigaste instrument för att följa barns och ungdomars drogvanor, genomförs i dessa årskurser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom personalavdelningen/kanslistaben i samarbete med socialtjänstavdelningen och förskole- och fritidsavdelningen.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen stödjer i huvudsak socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens förslag till reviderat STAN-program. I vissa avseenden är programmet dock rätt allmänt hållet och ger ingen närmare vägledning för hur arbetet på den lokala nivån ska bedrivas för att förverkliga stadens intentioner på området. I andra avseenden är programmet däremot onödigt detaljerat.

I programmet framhålls samverkan mellan olika myndigheter och aktörer som en av grundförutsättningarna för ett framgångsrikt arbete inom det tobaks- alkohol- och drogpolitiska området. Däremot sägs inget närmare om formerna för samarbetet eller vilket ansvar olika aktörer har för att ett samarbete verkligen

kommer till stånd. Förvaltningen tror att förutsättningarna för att programmet ska kunna bli ett verkningsfullt redskap i det lokala arbetet skulle öka om man på ett tydligare sätt angav hur samarbetet ska gå till och vilket ansvar som ligger på de olika nämnderna och de verksamheter dessa svarar för. Förvaltningen anser att man från stadens sida på något sätt också borde följa upp att samverkan sker och under vilka former olika myndigheter och aktörer samverkar.

Det är positivt att programmet är kopplat till stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS) och till Vision 2030. Uppföljningen av programmet kommer att underlättas genom att uppföljningsmetoden överensstämmer med hur nämndernas verksamhet i övrigt följs upp.

Det är också bra att man i programmet poängterar vikten av att använda arbetsätt och metoder som är kunskapsbaserade och som också involverar brukaren. I programmet framhålls vikten av föräldrarnas delaktighet, vilket innebär att skolan, socialtjänsten och andra berörda verksamheter som riktar sig till barn och ungdom också måste arbeta på ett sätt som gör föräldrar delaktiga.

Programmet ställer stora krav på stadens missbruksvård vad gäller kvalitet och tillgänglighet. När det gäller tidiga insatser gentemot vuxna anges i programmet att insatserna bl.a. ska riktas till personer med ett ”riskfyllt bruk av alkohol” och personer som ”sporadiskt använder narkotika”. Förvaltningen vill framhålla att socialtjänsten mycket sällan får kännedom om vuxna som befinner sig i riskzonen för att utveckla ett missbruk och resurserna för ett aktivt uppsökande arbete är begränsade.

När det gäller tillsyn av tobaks- och folkölsförsäljning föreslås i programmet att varje stadsdelsnämnd årligen ska genomföra minst en inköpsstudie. (Med inköpsstudie avses en metod som bl.a. används i Stockholms stad och som innebär att man engagerar ungdomar för inköp av tobak och folköl i syfte att kontrollera om handlarna begär legitimation.)

Förvaltningen utgår från att man från stadens sida uppmärksammar att JO i december 2009 uttalat att metoden strider mot principen om att dold myndighetsutövning inte bör förekomma. Metoden bör, enligt JO, därför inte användas. Det är därför viktigt att man från stadens sida tar ställning till i vilken mån JO:s uttalande föranleder någon ändring av de i programmet föreslagna riktlinjerna för tobaks- och folkölstillsyn.

I staden finns flera olika styrdokument som berör likartade områden som STAN-programmet t.ex. Stockholms stads brottsförebyggande program och Stockholm stads program för kvinnofrid. Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt att samordna arbetet för att undvika dubbelarbete.

Bilaga

Remisshandlingar